

Dosarul nr. 1ra-61/2022
(1-20060631-01-1ra-13012022)

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

16 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Nadejda TOMA
Liliana CATAN
Ion GUZUN

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de avocatul Chiriac Nicolae în numele inculpatului și de inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 mai 2021, în cauza penală privind-l pe

POPA Ștefan XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 04.06.2020 – 11.12.2020;

Instanța de apel: 19.01.2021 – 19.05.2021;

Instanța de recurs: 13.01.2022- 16.02.2022.

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătorei Ungheni, sediul Central, din 11 decembrie 2020, cauza fiind examinată conform prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală Popa Ștefan_a fost recunoscut vinovat și condamnat pentru comiterea infracțiunilor prevăzute de:

- art. 151 alin. (4) Cod penal, la închisoare pe termen de 12 ani,
- art. 44, 179 alin. (1) Cod penal, la închisoare pe termen de 1 an.

În temeiul art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate, i s-a stabilit definitiv lui Popa Ștefan_o pedeapsă sub formă de închisoare pe termen de 12 ani și 6 luni, cu executare în penitenciar de tip închis.

Prin aceeași sentință au fost condamnați și Popa Victor, Diaconăș Dumitru și Chiriac Dinu, în privința cărora cauza nu se va examina.

S-a dispus încasarea din contul lui Popa Ștefan în beneficiul statului suma de 2168 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că, inculpații Popa Ștefan, Chiriac Dinu, Popa Victor și Diaconăș Dumitru, la 22 aprilie 2020, aproximativ la orele 01:00 – 02:00, aflându-se în XXXXX, l-a propunerea lui Popa Ștefan, împreună și de comun acord s-au deplasat la domiciliul lui Chiriac Lidia din aceeași

localitate, unde știa că se afla concubinul acesteia Popa Ion pentru a se clarifica referitor la un conflict, pe care l-a avut cu acesta anterior.

Astfel, aflându-se în fața gospodăriei lui Chiriac Lidia, Popa Ștefan a deschis porțile, a intrat în ogradă, a deconectat lumina de la contor, iar când Popa Ion a ieșit din casă, în ogradă au intrat și Chiriac Dinu, Popa Victor și Diaconăș Dumitru și toți patru au început să-i aplice lovituri pe toate suprafața corpului lui Popa Ion, dintre care Popa Ștefan aplica lovituri cu o bătă din lemn, cauzându-i lui Popa Ion leziuni corporale sub formă de traumă cranio-cerebrală, trei plăgi pe partea piloasă a capului, o echimoză la nivelul urechii drepte, o echimoză la nivelul mandibulei pe stânga, o hemoragie în țesuturile moi ale capului, fractura osului parietal stâng, hematom epidural, contuzie cerebrală, două echimoze pe torace, fractura coastei II pe stânga, trei echimoze pe spate, trei echimoze pe membrul superior drept, zece echimoze pe membrul superior stâng, paisprezece echimoze pe membrul inferior drept, cinci echimoze pe membrul inferior stâng.

Conform raportului de expertiză judiciară nr. 202012C0071 din 19.05.2020 leziunile corporale depistate la Popa Ion au fost produse prin acțiunea unui sau mai multor obiecte dure contondente, care puteau fi și crengi, fragmente de ștachetă, sunt periculoase pentru viață și se califică ca vătămare corporală gravă.

În urma traumelor Popa Ion, în aceeași zi, a fost internat în secția reanimare a IMSP Spitalul raional Ungheni, unde a decedat la 27 aprilie 2020.

Conform aceluiași raport de expertiză judiciară, moartea lui Popa Ion a survenit în rezultatul traumei cranio-cerebrale indicate cu hematumul epidural și contuzie cerebrală, leziunile depistate se aflau în legătură cauzală directă cu decesul.

Tot ei, Popa Ștefan, Chiriac Dinu, Popa Victor și Diaconăș Dumitru, în aceleași circumstanțe expuse supra, la 22 aprilie 2020, aproximativ la orele 01:00 – 02:00, aflându-se în XXXXX, l-a propunerea lui Popa Ștefan, împreună și de comun acord, s-au deplasat la domiciliul lui Chiriac Lidia din aceeași localitate, unde știa că se afla concubinul acesteia Popa Ion, pentru a se clarifica referitor la un conflict, pe care l-a avut cu acesta anterior.

Aflându-se în fața gospodăriei lui Chiriac Lidia, Popa Ștefan a deschis porțile, a pătruns ilegal în ograda gospodăriei lui Chiriac Lidia, iar la cerințele acesteia de a părăsi gospodăria, Popa Ștefan a refuzat, după care în ogradă a pătruns ilegal Chiriac Dinu, Diaconăș Dumitru și Popa Victor și împreună au aplicat violența fizică față de Popa Ion.

Astfel, acțiunile lui Popa Ștefan, Chiriac Dinu, Popa Victor și Diaconăș Dumitru au fost încadrate juridic în baza art. 151 alin. (4) Cod penal, pe semnele- *vătămarea intenționată gravă a integrității corporale, care este periculoasă pentru viață, săvârșită de mai multe persoane care a provocat decesul victimei* și art. 179 alin. (1) Cod penal pe semnele- *pătrunderea în domiciliul unei persoane fără consimțământul acesteia ori refuzul de a le părăsi la cererea ei*.

3. Împotriva sentinței au declarat apel procurorul, prin care a solicitat casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță

prin care: a-l recunoaște vinovat și condamna pe Popa Ștefan în baza art. 151 alin. (4) Cod penal, la 14 ani închisoare; în baza art. 44, 179 alin. (2) Cod penal, la 2 ani închisoare. În baza art. 84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, a-i stabilit lui Popa Ștefan, o pedeapsă definitivă prin cumulul parțial, de 15 ani închisoare în penitenciar de tip închis.

În motivarea cerințelor s-au invocat următoarele aspecte:

- la numirea pedepsei, instanța de judecată a ignorat prevederile art. 75 Cod penal, ce tine de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului și a numit o pedeapsă prea blândă în coraport cu fapta săvârșită de inculpați;

- la stabilirea pedepsei, instanța nu a ținut cont de faptul că, la locul de trai Popa Ștefan, Chiriac Dinu și Popa Victor se caracterizează negativ și anterior au mai comis infracțiuni;

- în acțiunile lui Popa Ștefan, Chiriac Dinu, Popa Victor și Diaconăș Dumitru nu s-au constatat careva circumstanțe atenuante;

- instanța neîntemeiat a ajuns la concluzia că acțiunile inculpaților urmează a fi recalificate din prevederile art. 44, 179 alin. (2) în art. 44, 179 alin. (1) Cod penal;

- instanța a motivat necesitatea recalificării acțiunilor inculpaților inclusiv și prin faptul că, noțiunea de „violență” utilizată în sintagma „aplicarea violenței” se are în vedere violența indicată în art. 78 Cod Contravențional. Cu toate acestea, existența, caracterul și gradul leziunilor corporale, care ar fi rezultatul presupusei violențe aplicate în privința lui Chiriac Ion și Chiriac Lidia, nu au fost confirmate în modul corespunzător, făcând referire la prevederile art. 97 alin. (2) Cod de procedură penală;

- varianta agravantă a violării de domiciliu prevăzută la art. 179 alin. (2) Cod penal, presupune săvârșirea acestei infracțiuni cu aplicarea violenței sau cu amenințarea aplicării ei. Legiuitorul nu a indicat care ar trebui să fie caracterul și gradul leziunilor corporale, pentru a fi obligatoriu de dispus efectuarea unei expertize judiciare medico-legale;

- prin tragerea la răspundere penală a inculpaților, urma a fi exercitată o influență pozitivă și asupra altor indivizi care vor fi determinați astfel, să nu săvârșescă infracțiuni, știind cu certitudine că pedeapsa este inevitabilă.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 19 mai 2021, apelul procurorului a fost admis, cu casarea sentinței parțial și s-a pronunțat o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță numai în privința lui Popa Victor și Diaconăș Dumitru. Sentința Judecătoriei Ungheni, sediul Central, din 11 decembrie 2020 în privința lui Popa Ștefan a fost menținută fără modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat, că vina inculpaților în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 151 alin. (4), 44, 179 alin. (1) Cod penal, a fost dovedită prin cumulul de probe administrate și anume prin declarațiile părții vătămate, declarațiile martorilor și probele scrise cercetate din materialele dosarului, care coroborează între ele și au demonstrat incontestabil vinovăția inculpaților în

comiterea faptelor incriminate.

Astfel, instanța de apel a respins ca nefondată solicitarea acuzatorului de stat de calificare a acțiunilor inculpaților în baza art. 179 alin. (2) Cod penal și a menținut concluziile instanței de fond.

În ceea ce privește învinuirea formulată în temeiul art. 179 alin. (2) Cod penal, în partea ce se referă la faptul că inculpații au aplicat violența fizică față de Popa Ion, s-a reținut că, în situația în care, în legătură cu infracțiunea de violare de domiciliu, violența aplicată depășește gradul de intensitate a vătămării intenționate ușoare a integrității corporale, este necesară calificarea conform regulilor concursului de infracțiuni: art. 179 (cu excepția alin. (2)) și art. 145, 151 sau 152 Cod Penal.

În condițiile în care referitor la violența aplicată în privința victimei Popa Ion, inculpaților le-a fost formulată o învinuire în temeiul art. 151 alin. (4) Cod penal, instanța de fond a stabilit că, formularea unei învinuiri în privința aceluiași inculpați în temeiul art. 179 alin. (2) Cod penal, invocând aceeași „violență” este inadmisibilă.

Instanța de fond a recalificat acțiunile inculpaților din prevederile art. 179 alin. (2) Cod penal în conformitate cu prevederile art. 179 alin. (1) Cod penal, iar în acest sens, instanța de apel nu a stabilit nici un temei pentru a reține învinuirea înaintată inculpaților conform rechizitoriului.

Astfel, instanța de apel a conchis că, prin acțiunile lor inculpații Chiriac Dinu, Popa Victor și Diaconăș Dumitru au săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 179 alin. (1) Cod penal- *pătrunderea în domiciliul unei persoane fără consimțământul acesteia*. Concomitent, s-a constatat că, prin acțiunile sale inculpatul Popa Ștefan a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 179 alin. (1) Cod penal- *pătrunderea în domiciliul unei persoane fără consimțământul acesteia și refuzul de a le părăsi la cererea ei*.

Cu referire la soluționarea chestiunii privind individualizarea pedepsei penale, instanța de apel a reținut că, deși Popa Ștefan îndeplinește condiția de vârstă, prevăzută de norma penală reglementată la art. 70 alin. (3¹) Cod penal, întrucât la data săvârșirii infracțiunilor avea vârsta de 20 ani, totuși s-a constatat inoportun de a fi aplicate prevederile respective, deoarece inculpatul se caracterizează negativ, acesta a fost vizat în cinci cauze penale, dintre care patru au fost încetate pe temeiuri de nereabilitare, iar într-o cauză a fost condamnat, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare cu suspendare condiționată a executării pedepsei, antecedentele fiind stinse.

La fel, în perioada anilor 2017- 2020 acesta a fost vizat de 17 ori în diverse cauze contravenționale, pentru săvârșirea diferitor contravenții, inclusiv pentru contravenții săvârșite cu violență fizică și verbală, în marea majoritatea a cazurilor acesta nu a executat sancțiunile aplicate.

De asemenea, la săvârșirea infracțiunilor pentru care a fost deferit justiției în prezenta cauză penală, inculpatul s-a remarcat prin inițiativă, stăruință și perseverență în acțiuni, fiind principala figură în tabloul infracțional.

Totodată, instanța de fond a constatat că, Popa Ștefan are un comportament profund antisocial, manifestând o desconsiderare și o sfidare vădită a valorilor sociale, a demnității umane și a ordinii de drept.

Astfel, ținând cont de personalitatea inculpatului, instanța de apel a menținut soluția instanței de fond de a aplica inculpatului pedeapsa în limitele generale, măsură de pedeapsă care va atinge scopul pedepsei penale de corectare a acestuia, de prevenire a săvârșirii de către el a altor infracțiuni și de restabilire a echității sociale.

Acuzatorul de stat nu a făcut referire la careva circumstanțe relevante în baza cărora să fie dispusă modificarea pedepsei, în sensul agravării acesteia, deoarece la caz, instanța de fond a aplicat inculpatului pedeapsa în limitele generale, fiind evaluate și apreciate toate circumstanțele care caracterizează atât personalitatea cât și caracterul și pericolul social al faptelor comise.

Respectiv, instanța de apel a apreciat că pedeapsa penală stabilită de prima instanță lui Popa Ștefan nu reprezintă o represiune excesivă, ci se justifică atât pentru reeducarea inculpatului, cât și pentru menținerea ordinii de drept, în conformitate cu scopul preventiv sancționator al pedepsei.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, avocatul Chiriac Nicolae în numele inculpatului și însăși inculpatul au atacat-o cu recursuri ordinare.

6.1 Avocatul Chiriac Nicolae în interesele inculpatului a solicitat casarea deciziei și sentinței, cu remiterea cauzei la o nouă examinare în instanța de fond, într-un alt complet de judecată.

În motivare recurentul a indicat:

- încălcarea gravă a dreptului la apărare al lui Popa Ștefan la etapa urmăririi penale/ ședința preliminară/ examinării cauzei în ordine de apel;

- instanța de fond la etapa stabilirii apărătorului inculpatului neîntemeiat nu a dat apreciere obiectivă faptului că Popa Ștefan este absolvent a 9 clase și nu posedă cunoștințe suficiente în domeniul dreptului, astfel că inculpatul nu a putut să se apere eficient de unul singur și nu a avut posibilitatea obiectivă de a da apreciere corectitudinii sau incorectitudinii acțiunilor apărătorului;

- apărător desemnat din oficiu nu a acționat în interesele inculpatului, nu a dat dovadă de un comportament imparțial și profesionist.

6.2 Inculpatul Popa Ștefan în recursul ordinar a invocat prevederile art. 427 alin. (1) pct. 4), 5), 6), 8), 10), 13) Cod de procedură penală, solicitând casarea deciziei, rejudecarea cauzei penale, cu dispunerea reducerii pedepsei cu închisoare aplicată în privința sa.

În motivare recurentul a indicat că:

- solicită repunerea în termen, pe motiv că cauza penală s-a examinat la Curtea de Apel în lipsa sa, nu a cunoscut despre ședința din 19.05.2021, iar despre soluția adoptată la apel nu a fost înștiințat, la fel nu a avut posibilitate să facă cunoștință cu decizia și să depună recurs în termen;

- instanțele de fond și apel nu au acordat posibilitatea ca cauza penală să fie examinată în procedură simplificată, chiar dacă recurentul a declarat că vina o recunoaște și a acceptat o asemenea procedură;

- nu s-a ținut cont că la data comiterii infracțiunii el a împlinit 21 de ani și nu a aplicat la modul corespunzător prevederile art. 70 alin. (3¹) și 79 alin. (1) Cod penal;

- cauza a fost examinată în lipsa sa, ceea ce presupune încălcarea regulilor de citare și de examinare a cauzei;

- în ședința din 18.06.2020 el a dorit examinarea cauzei în procedură simplificată, însă instanța nu a cerut opinia în acest aspect, fapt care rezultă din analiza procesului verbal al ședinței preliminare, astfel că nu s-a ținut cont de poziția lui ci de poziția apărătorului Arabadji Maria care a acționat contrar intereselor sale.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursurilor ordinare, menționând că acestea urmează a fi declarate inadmisibile, ca fiind declarate peste termen.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosar și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acestea urmează a fi declarate inadmisibile din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, *instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este declarat peste termen.*

Din actele cauzei se constată că avocatul Chiriac Nicolae a depus recursul ordinar la data de 23.12.2021, iar inculpatul Popa Ștefan a depus recursul ordinar la data de 27.12.2021.

Una din cerințele obligatorii la depunerea recursului ordinar se referă la respectarea termenului de declarare a acestuia de către titularii cererii respective. În corespundere cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de declarare a recursului este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei instanței de apel. Ca atare, termenul de recurs are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se consideră ca tardiv, deoarece legea procesual-penală nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

În același context se relevă că, potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală: *„în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.”*

Analizând materialele cauzei, Colegiul penal constată, că conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 19 mai 2021 (vol. VI, f.d. 54-61), a fost pronunțat dispozitivul deciziei instanței de apel în prezența avocatei Culeac- Reul Natalia, cu înștiințarea lui Popa Ștefan despre pronunțarea și primirea deciziei integrale, pentru data de 30 iunie 2021. La caz, inculpatul cunoștea că dosarul se află în procedura instanței de apel și a refuzat să se prezinte la ședința din 19 mai 2021.

Reieșind din actele cauzei, la ședința din 30 iunie 2021 avocata Culeac- Reul Natalia, din motive necunoscute, nu s-a prezentat la pronunțarea deciziei motivate, însă, în adresa ei și a inculpatului Popa Ștefan a fost expediată copia deciziei motivate

potrivit scrisorii anexate la materialele dosarului (vol. VI, f.d. 112).

Deci, recursurile ordinare au fost expediate și înregistrat la Curtea Supremă de Justiție după termenul prevăzut de lege.

Durata termenului de recurs este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată. El este absolut, are un caracter imperativ și fatal, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Pe cale de consecință, având în vedere cele consemnate supra, Colegiul reține că, în cauza diferită judecării, termenul de declarare a recursurilor a fost omis de către recurenți, respectiv argumentele aduse de aceștia în cererile de recurs nu vor fi preluate pentru examinare, ei fiind decăzuți de dreptul de a exercita această cale de atac.

În această ordine de idei, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile ordinare declarate sunt inadmisibile, ca fiind declarate peste termen.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de avocatul Chiriac Nicolae în numele inculpatului și de inculpat, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 mai 2021, în cauza penală privindu-l pe POPA Ștefan XXXXX, ca fiind declarate peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 08 aprilie 2022.

Președinte

Nadejda TOMA

Judecător

Liliana CATAN

Judecător

Ion GUZUN